Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
26 päivänä lokakuuta 2016[1]

Asia C-448/15

Belgian valtio
vastaan
Wereldhave Belgium Comm. VA,
Wereldhave International NV ja
Wereldhave NV

(Ennakkoratkaisupyyntö – Hof van beroep te Brussel (Brysselin ylioikeus, Belgia))

Eri jäsenvaltioissa sijaitsevat emo- ja tytäryhtiöt — Sovellettava yhteinen verojärjestelmä — Yhteisövero — Direktiivin 90/435/ETY soveltaminen — Vapautus yhteisöverosta — Pääomien vapaa liikkuvuus

1. Unionin tuomioistuimen pohdittavaksi on jälleen saatettu tilanne, jossa Belgian kuningaskunnan veroviranomaiset perivät (tässä tapauksessa belgialaisen) tytäryhtiön (alankomaalaiselle) emoyhtiölleen jakamista osingoista lähdeveroa irtaimen omaisuuden tuotosta perittävän veron perusteella.

2. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys liittyy direktiivin 90/435/ETY tulkintaan.[2] Kun otetaan huomioon emoyhtiön erityisasema Alankomaissa, on ennen muuta ratkaistava, voidaanko se lukea kuuluvaksi niihin ”jäsenvaltiossa sijaitseviin yhtiöihin”, joihin sovelletaan tätä direktiiviä (2 artikla).

3. Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, on seuraavaksi pohdittava lähdeveron yhteensopivuutta direktiivin 90/435 5 artiklan kanssa, jossa lähtökohtaisesti vapautetaan tytäryhtiön emoyhtiölle jakamat voitot tästä verosta.

4. Jos direktiiviä 90/435 ei sitä vastoin voida soveltaa käsiteltävään asiaan, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko Belgian lainsäädäntö, jonka nojalla riidanalaisia osinkoja verotetaan, SEUT 49 ja SEUT 63 artiklan mukainen.

1 — Alkuperäinen kieli: espanja.

2 — Eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annettu neuvoston direktiivi (EYVL 1990, L 225, s. 6), joka on korvattu 30.11.2011 annetulla neuvoston direktiivillä 2011/96/EU (EUVL 2011, L 345, s. 8).

I **Asiaa koskevat oikeussäännöt**

A *Unionin oikeus*

1.Direktiivi 90/435/ETY

5. Direktiivin johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan, että

”eri jäsenvaltioissa sijaitsevien yhtiöiden ryhmittyminen voi olla tarpeen kotimarkkinoita vastaavien olosuhteiden luomiseksi yhteisössä ja siten yhteismarkkinoiden toteutumisen ja toimivuuden varmistamiseksi; näitä toimia ei saa estää erityisillä jäsenvaltioiden verosäännöksistä johtuvilla rajoituksilla, epäedullisilla kohteluilla tai vääristymillä; näin ollen tätä ryhmittymistä varten olisi otettava käyttöön kilpailun kannalta tasapuolisia verosäännöksiä, joilla yrityksille tehtäisiin mahdolliseksi mukautua yhteismarkkinoiden vaatimuksiin, lisätä tuottavuuttaan ja vahvistaa kansainvälistä kilpailukykyään”.

6. Johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todetaan, että

”jäsenvaltioiden nykyiset eri jäsenvaltioissa sijaitsevien emo- ja tytäryhtiöiden välisiä suhteita sääntelevät verosäännökset eroavat toisistaan huomattavasti ja ovat yleisesti ottaen vähemmän edullisia kuin samassa jäsenvaltiossa sijaitsevien emo- ja tytäryhtiöiden välisiin suhteisiin sovellettavat säännökset; eri jäsenvaltioissa sijaitsevien yhtiöiden välinen yhteistyö saatetaan tällä tavoin epäedullisempaan asemaan kuin samassa jäsenvaltiossa sijaitsevien yhtiöiden välinen yhteistyö; tämä epäedullisuus olisi poistettava ottamalla käyttöön yhteinen järjestelmä ja helpottamalla näin yhtiöiden ryhmittymistä yhteisössä”.

7. Direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä ’jäsenvaltiossa sijaitsevalla yhtiöllä’ tarkoitetaan yhtiötä:

a) jolla on jokin liitteessä luetelluista yhtiömuodoista;

b) jolla jonkin jäsenvaltion verolainsäädännön mukaan katsotaan olevan tässä jäsenvaltiossa verotuksellinen kotipaikka ja jolla kolmannen valtion kanssa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen mukaan ei katsota olevan verotuksellista kotipaikkaa yhteisön ulkopuolella;

c) joka lisäksi on ilman valintamahdollisuutta ja vapautusta velvollinen maksamaan jotakin seuraavista veroista:

– –

— vennootschapsbelasting Alankomaissa,

– –”

8. Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovellettaessa:

a) emoyhtiön asema on tunnustettava ainakin niille jäsenvaltiossa sijaitseville yhtiöille, jotka täyttävät 2 artiklassa säädetyt edellytykset ja joilla on vähintään 25 prosentin osuus samat edellytykset täyttävän toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan yhtiön pääomasta;

b) ’tytäryhtiöllä’ tarkoitetaan yhtiötä, jonka pääomasta toinen yhtiö omistaa a kohdan mukaisen osuuden”

9. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tytäryhtiön emoyhtiölleen jakama voitto on vapautettava ennakonpidätyksestä [oikeammin: lähdeverosta] ainakin, jos emoyhtiöllä on vähintään 25 prosentin osuus tytäryhtiön pääomasta.”

10. Direktiivin liitteenä olevassa luettelossa 2 artiklan a alakohdassa tarkoitetuista yhtiöistä säädetään seuraavaa:

”a) Belgian lainsäädännön mukaiset ’société anonyme’/’naamloze vennootschap’, ’société en commandite par actions’/’commanditaire vennootschap op aandelen’ ja ’société privée à responsabilité limitée’/’besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid’ -nimiset yhtiöt sekä julkisoikeudelliset yksiköt, jotka toimivat yksityisoikeuden alaisina;

– –

j) Alankomaiden lainsäädännön mukaiset, ’naamloze vennootschap’ ja ’besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid’ -nimiset yhtiöt”;

– –”

B *Belgian oikeus*

Vuoden 1992 tuloverolaki [3]

11. Vuoden 1992 tuloverolain 266 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kuningas voi määrittämillään edellytyksillä ja rajoituksilla luopua kokonaan tai osittain pääomatuloja, irtainta omaisuutta sekä sekalaisia tuloja koskevasta pidätyksestä, jos kyse on tuloista, joiden saajat voidaan yksilöidä tai joiden saajat ovat ulkomaisen oikeuden mukaan perustettuja yhteissijoitusyrityksiä, jotka muodostuvat jakamattomasta omaisuudesta, jota hallinnoi hallinnointiyhtiö osakkaiden lukuun, mikäli näiden osakkaiden osuudet eivät ole olleet yleisöannin kohteena Belgiassa eikä niitä pidetä kaupan Belgiassa, tai jos kyse on haltija-arvopapereiden tuloista, jotka lukeutuvat johonkin seuraavista luokista:1. tulot, jotka on saatu ennen 1.12.1962 liikkeeseen lasketuista arvopapereista, jotka on lain mukaan vapautettu irtaimen omaisuuden tuotosta kannettavasta verosta tai kiinteän omaisuuden veroista tai joihin sovelletaan alle 15 prosentin verokantaa;

2. tulot, jotka on saatu belgialaisten yhteissijoitusyritysten osuustodistuksista;

3. ennen 1.12.1962 liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjojen, sijoitustodistusten tai muiden velka-arvopapereiden merkintäpalkkiot.

Kuningas ei missään tapauksessa voi luopua irtaimen omaisuuden tuotosta tehtävästä pidätyksestä, joka kohdistuu sellaisten velka-arvopapereiden tuottoon, joiden korko pääomitetaan, tai sellaisten arvopapereiden tuottoon, joista ei makseta säännöllisesti korkoa ja jotka lasketaan liikkeeseen diskontattuina arvopaperin eräpäivään asti kertyvällä pääomitetulla korolla.

3 — Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992.

Toista momenttia ei sovelleta arvopapereihin, jotka syntyvät pilkottaessa Belgian valtion liikkeeseen laskemia lineaarisia joukkovelkakirjalainoja.”

Vuoden 1992 tuloverolain täytäntöönpanosta 27.8.1993 tehty kuninkaan päätös [4]

12. Päätöksen 106 §:n 5 momentissa säädetään seuraavaa:

”Irtaimen omaisuuden tuotosta tehtävästä pidätyksestä luovutaan kokonaan sellaisten osinkojen osalta, joiden maksaja on belgialainen tytäryhtiö ja saaja muussa Euroopan talousyhteisön jäsenvaltiossa sijaitseva emoyhtiö.

Vapautusta ei kuitenkaan sovelleta, jos osingonmaksun perusteena oleva emoyhtiön omistusosuus ei ole vähintään 25:tä prosenttia tytäryhtiön pääomasta tai 25 prosentin vähimmäisosuus ei ole ollut emoyhtiöllä keskeytyksettä vähintään yhtä vuotta.

Ensimmäistä ja toista momenttia sovellettaessa tytäryhtiöllä ja emoyhtiöllä tarkoitetaan tytäryhtiöitä ja emoyhtiöitä siten kuin ne määritellään eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetussa direktiivissä 90/435/ETY.”

C *Tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi sekä tiettyjen muiden verotukseen liittyvien kysymysten ratkaisemisesta Belgian ja Alankomaiden hallitusten välillä tehty sopimus* [5]

13. Sopimuksen 10 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Sopimusvaltiossa asuvan yhtiön toisessa sopimusvaltiossa asuvalle yhtiölle maksamia osinkoja voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

2. Näitä osinkoja voidaan kuitenkin verottaa myös osingon maksavan yhtiön asuinvaltiossa tämän valtion lainsäädännön mukaan, mutta vero ei saa olla suurempi kuin – – 5 prosenttia osingon kokonaismäärästä, jos osingonsaajana on osakeyhtiö, joka omistaa suoraan vähintään 25 prosenttia osingon maksavan yhtiön pääomasta – –”

II **Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset**

14. Wereldhave Belgium on Belgian oikeuden mukaan perustettu kommandiittiosakeyhtiö, josta Alankomaiden oikeuden mukaan perustetut yhtiöt Wereldhave ja tämän tytäryhtiö Wereldhave International omistavat osuuden (edellinen 45 % ja jälkimmäinen 35 %).

15. Wereldhave International ja Wereldhave ovat osakeyhtiömuotoisia [6] yhteissijoitusyrityksiä, [7] jotka jakavat voittonsa suoraan osakkeenomistajilleen ja jotka ovat Alankomaiden oikeuden mukaan yhteisöveron (Alankomaissa vennootschapsbelasting) alaisia mutta joihin sovelletaan ”nollaverokantaa”.

4 — Koninklijk Besluit van 27 augustus 1993 tot uitvoering van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (jäljempänä vuoden 1992 tuloverolain täytäntöönpanosta tehty kuninkaan päätös).

5 — Allekirjoitettu Brysselissä 19.10.1970 (jäljempänä kaksinkertaisesta verotuksesta tehty sopimus).

6 — Naamloze vennootschap.

7 — Jäljempänä yhteissijoitusyritykset.

16. Vuosina 1999 ja 2000 Wereldhave Belgium jakoi Wereldhave Internationalille ja Wereldhavelle voittoja, joista se suoritti irtaimen omaisuuden tuotosta tehtävän pidätyksen 5 prosentin verokannan mukaisesti. [8]

17. Mainitut yhtiöt vaativat oikaisuvaatimuksissaan Belgian veroviranomaiselta vapautusta jaetuista osingoista tehdystä pidätyksestä. Ne vetosivat tässä tarkoituksessa direktiivin 90/435 5 artiklan 1 kohtaan ja vuoden 1992 tuloverolain täytäntöönpanosta tehdyn kuninkaan päätöksen 106 §:n 5 momenttiin, jolla kyseinen direktiivi saatetaan osaksi Belgian oikeutta.

18. Koska Belgian veroviranomainen ei tehnyt nimenomaista päätöstä kuuden kuukauden kuluessa, Wereldhave Belgium, Wereldhave International ja Wereldhave nostivat kanteen rechtbank van eerste aanleg te Brusselissa (Brysselin alioikeus, Belgia).

19. Rechtbank van eerste aanleg te Brussel antoi 20.11.2012 kaksi tuomiota, joissa se totesi, että Wereldhave Belgiumin alankomaalaisille yhtiöille Wereldhave Internationalille ja Wereldhavelle verovuosina 1999 ja 2000 jakamiin osinkoihin ei olisi pitänyt soveltaa irtaimen omaisuuden tuotosta tehtävää pidätystä, ja määräsi Belgian valtion maksamaan perityt määrät takaisin korkoineen.

20. Belgian veroviranomainen valitti molemmista tuomioista Hof van beroep te Brusseliin (Brysselin ylioikeus, Belgia) ja väitti lähinnä, että osingonsaajat olivat alankomaalaisia yhteissijoitusyrityksiä, jotka eivät voineet saada vapautusta irtaimen omaisuuden tuotosta tehtävästä pidätyksestä, koska ne eivät täyttäneet direktiivin 90/435 2 artiklan c alakohdassa säädettyjä vaatimuksia, jotka liittyvät vuoden 1992 tuloverolain täytäntöönpanosta tehdyn kuninkaan päätöksen 106 §:n 5 momenttiin, koska niihin sovellettiin Alankomaissa nollaverokantaa.

21. Wereldhave Belgium, Wereldhave International ja Wereldhave väittävät Hof van beroep te Brusselissa, että osakeyhtiömuotoiset yhteissijoitusyritykset ovat lähtökohtaisesti Alankomaiden yhteisöveron alaisia (Alankomaiden vuoden 1969 yhteisöverolain 1 §), mikä on sen mielestä riittävä peruste todeta, ettei kyseessä olevaa pidätystä ole tarpeen tehdä. Ne vetoavat vuoden 1992 tuloverolain 266 §:ään, vuoden 1992 tuloverolain täytäntöönpanosta tehdyn kuninkaan päätöksen 106 §:n 5 momenttiin sekä direktiivin 90/435 5 artiklaan ja väittävät, että viimeksi mainitussa säädöksessä tarkoitettu verovelvollisuus ei edellytä tosiasiallista veronkantoa.

22. Toissijaisesti siltä varalta, ettei direktiiviä 90/435 voida soveltaa, ne huomauttavat, että SEUT 49 ja SEUT 63 artikla ovat esteenä niihin sovelletuille Belgian lain säännöksille, kuten unionin tuomioistuimen 12.7.2012 antamasta määräyksestä Tate & Lyle Investments (C-384/11, EU:C:2012:463) käy ilmi.

23. Tässä tilanteessa Hof van beroep te Brussel on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annettua neuvoston direktiiviä 90/435/ETY tulkittava siten, että kyseinen direktiivi on esteenä kansalliselle säännökselle, jonka mukaan irtaimen omaisuuden tuotosta Belgiassa tehtävästä pidätyksestä ei vapauteta osinkoja, jotka belgialainen tytäryhtiö jakaa Alankomaissa sijaitsevalle emoyhtiölleen, joka täyttää vähimmäisomistusosuutta ja sen omistuksen kestoa koskevan edellytyksen, koska alankomaalainen emoyhtiö on verotuksellinen yhteissijoitusyritys, jonka on jaettava voittonsa kokonaisuudessaan osakkailleen ja johon tällä edellytyksellä voidaan soveltaa yhteisöverotuksessa nollaverokantaa?

8 — Sovellettu verokanta on Belgian ja Alankomaiden välillä kaksinkertaisesta verotuksesta tehdyn sopimuksen mukainen.

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko SEUT 49 artiklaa (aiempi EY 43 artikla) ja SEUT 63 artiklaa (aiempi EY 56 artikla) (sellaisena kuin se on voimassa Lissabonin sopimuksella tehdystä sanamuodon ja määräysten numeroinnin muutoksesta lähtien) tulkittava siten, että kyseiset määräykset ovat esteenä kansalliselle säännökselle, jonka mukaan irtaimen omaisuuden tuotosta Belgiassa tehtävästä pidätyksestä ei vapauteta osinkoja, jotka belgialainen tytäryhtiö jakaa Alankomaissa sijaitsevalle emoyhtiölleen, joka täyttää vähimmäisomistusosuutta ja sen omistuksen kestoa koskevan edellytyksen, koska alankomaalainen emoyhtiö on verotuksellinen yhteissijoitusyritys, jonka on jaettava voittonsa kokonaisuudessaan osakkailleen ja johon tällä edellytyksellä voidaan soveltaa yhteisöverotuksessa nollaverokantaa?”

III **Yhteenveto asianosaisten lausumista**

A *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

24. Wereldhave Belgium, Wereldhave International ja Wereldhave väittävät, että alankomaalaiset yritykset ovat Alankomaissa yhteisöverovelvollisia ja että vaikka niihin sovelletaan nollaverokantaa, koska ne ovat yhteissijoitusyrityksiä, jotka jakavat osinkonsa osakkeenomistajilleen, ne täyttävät direktiivin 90/435 2 artiklan c alakohdassa tarkoitetun vaatimuksen. Väitteensä tueksi ne esittävät useita viittauksia oikeuskirjallisuuteen,[9] joista ne päättelevät, ettei verovelvollisuus edellytä tosiasiallista veronkantoa. Niiden mukaan kyseessä on yhtiöön liittyvä subjektiivinen edellytys eikä saatuihin voittoihin tai niiden verokohteluun liittyvä edellytys, joten vapauttaminen verosta osittain tai kokonaan ei vaikuta verovelvollisuuteen. Ne lisäävät, että Alankomaiden oikeuskirjallisuudessa yhteissijoitusyrityksiä ei ole vapautettu yhteisöverosta, vaan ne ovat täysin verovelvollisia, vaikka niihin sovelletaan nollaverokantaa.[10]

25. Mainittujen yritysten kannalta ei ole merkitystä sillä, että direktiivin 90/435 valmisteluasiakirjojen mukaan alankomaalaiset yhteissijoitusyritykset jäävät sen soveltamisalan ulkopuolelle: neuvoston toteamuksilla ei ole mitään oikeudellista merkitystä, jos niitä ei ole sisällytetty annettuihin oikeudellisiin säännöksiin ja määräyksiin, kuten nyt käsiteltävässä asiassa.[11]

26. Wereldhave Belgium, Wereldhave International ja Wereldhave katsovat näin ollen, että direktiiviä 90/435 on tulkittava siten, että se on esteenä kyseessä olevan kaltaiselle kansallisen oikeuden säännökselle.

27. Belgian, Tšekin, Ranskan ja Italian hallitukset sekä komissio ovat olennaisilta osin yhtä mieltä siitä, että direktiiviä 90/435 ei sovelleta käsiteltävään asiaan seuraavista syistä:

— Sen 2 artiklan c alakohdassa vaaditaan paitsi että yhtiö on velvollinen maksamaan veroa myös että siltä tosiasiallisesti kannetaan veroa, kuten unionin tuomioistuin on todennut tuomiossa Aberdeen Property Finivest Alpha.[12]

— Direktiivin 90/435 tarkoituksena on kaksinkertaisen verotuksen välttäminen, mikä edellyttää välttämättä tosiasiallisen verotuksen olemassaoloa. Vapautuksen myöntäminen lähdeverosta silloin, kun veroa ei tosiasiallisesti kanneta yrityksen asuinvaltiossa, ei palvele tätä tarkoitusta ja voi olla

9 — De Broe, L. ja De Boeck, R., ”De moeder-dochterriichtlijn: Europese fiscale piecemeal engineering op weg naar harmonie”, *Europees Belastingrecht*, Peeters, B. (toim.), Larcier, Gante, 2005, s. 362; Jansen, T. ja De Vos, P., *Handboek internationaal en Europees belastingrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2008, s. 269; Lagae, J.P., ”Les revenus d’actions et de parts de sociétés belges et étrangères”, *Le régime fiscal des sociétés en Belgique*, toim. du Jeune Barreau, Bryssel, 1990, s. 116; Van Crombrugge, S., *Beginselen van de vennootschapsbelasting*, Kluwer, Antwerpen, 2008, s. 54; Van Crombrugge, S., *Beginselen van de vennootschapsbelasting*, Kluwer, Antwerpen, 1997, s. 48.

10 — Marres, O.C.R. ja Wattel, P.J., Dividendbelasting, Kluwer, Deventer, 2011, s. 216 ja 217.

11 — Ne vetoavat tuomioon 17.10.1996, Denkavit ym. (C-283/94, C-291/94 ja C-292/94, EU:C:1996:387, 29 kohta).

12 — Tuomio 18.6.2009 (C-303/07, EU:C:2009:377).

keino välttää verotus kokonaan. Direktiiviä 90/435 ei ole tarkoitus soveltaa yleisesti emo- ja tytäryhtiöiden väliseen osingonjakoon, vaan ainoastaan siinä säädetyissä tapauksissa, joihin eivät kuulu kaksinkertaisen verottamatta jättämisen tilanteet.

28. Italian hallitus ja komissio korostavat lisäksi, että (yhteisöverosta annettavan) vapautuksen puuttumisen, johon direktiivin 90/435 2 artiklan c alakohdassa viitataan, on oltava pysyvää, eikä se saa koskea tiettyä verovuotta tai yksittäistä tapahtumaa, jonka johdosta veronmaksuvelvollisuutta ei synny.

29. Tähän samaan säännökseen sisältyvästä vaatimuksesta, että verovelvollisuus syntyy ”ilman valintamahdollisuutta”, Italian hallitus huomauttaa, ettei ennakkoratkaisupyynnöstä selviä, johtuuko nollaverokannan soveltaminen kahteen alankomaalaiseen yhteissijoitusyritykseen näiden yhtiöiden elinten tekemästä valinnasta vai yhtiöiden omista perustamiskirjoista. Se vakuuttaa, että tulos olisi molemmissa tapauksissa sama, koska verosta vapauttaminen ja nollaverokannan soveltaminen eivät eroa toisistaan. Komission mukaan tällaisen yhteissijoitusyrityksen perustamiseen sisältyy nimenomainen valinta, jolla halutaan vedota tähän sääntelyyn ja noudattaa siinä säädettyjä edellytyksiä.

30. Komissio korostaa vielä, että direktiivin 90/435 valmisteluasiakirjoihin sisältyvän toteamuksen mukaan alankomaalaiset yhteissijoitusyritykset jätetään sen soveltamisalan ulkopuolelle. Vaikka tältä toteamukselta puuttuu sinällään oikeusvaikutus, siitä käyvät ilmi unionin lainsäätäjän aikomukset: sillä jätettiin nimenomaisesti soveltamisalan ulkopuolelle paitsi alankomaalaiset yhteissijoitusyritykset myös kaikki muut yhteisöveron alaiset yritykset, jotka on kuitenkin vapautettu sen maksamisesta pysyvästi. Se, ettei alankomaalaisia yhteissijoitusyrityksiä nimenomaisesti mainita lopullisessa säädöstekstissä, vaikka ne on nimetty valmisteluasiakirjoissa, selittyy sillä, että kun ne on vapautettu verosta, ne jäävät direktiivin 90/435 soveltamisalan ulkopuolelle jo sen 2 artiklan c alakohdan nojalla.

B *Toinen ennakkoratkaisukysymys*

31. Ranskan hallitus ei ole esittänyt huomautuksia ennakkoratkaisupyynnön tästä osasta. Niitä ovat sen sijaan esittäneet Italian ja Tšekin hallitukset sekä komissio, jotka puoltavat toisen ennakkoratkaisukysymyksen tutkimatta jättämistä, sillä ennakkoratkaisupyynnössä ei mainita kansallisia oikeussääntöjä eikä sitä, mihin perustuu Belgiassa ja sen ulkopuolella asuvien yhteissijoitusyritysten erilainen kohtelu.

32. Wereldhave Belgium, Wereldhave International ja Wereldhave sitä vastoin keskittyvät tutkimaan Belgian lainsäädäntöä tukeakseen väitettään, että kotimaisia ja ulkomaisia yrityksiä kohdellaan eri tavalla, minkä seurauksena viimeksi mainitut yritykset eivät voi välttää ketjuverotusta. Ulkomaisten yritysten epäedullinen kohtelu loukkaa oikeutta pääomien vapaaseen liikkuvuuteen ja sijoittautumisvapautta.

33. Belgian hallitus vastustaa mahdollisuutta soveltaa käsiteltävään asiaan ennakkoratkaisupyynnössä mainittua määräystä Tate & Lyle Investments [13] ja tuomiota Aberdeen Property Finivest Alpha. [14] Belgian verolainsäädännöstä tekemänsä analyysin perusteella se väittää, ettei ulkomaisia yrityksiä kohdella Belgiassa epäedullisemmin kuin kotimaisia. Belgialaisten ja alankomaalaisten yritysten verotusta on vertailtava suhteessa sellaisten belgialaisten yhteissijoitusyritysten verojärjestelmään, joiden kohtelu on epätavallisen edullista, yleisen verosääntelyn piiriin kuuluvien yhtiöiden sijasta.

13 — Määräys 12.7.2012 (C-384/11, EU:C:2012:463).

14 — Tuomio 18.6.2009 (C-303/07, EU:C:2009:377).

34. Italian hallitus ja komissio katsovat toissijaisesti, että jos Belgian ulkopuolella sijaitsevien yhteissijoitusyritysten epäedullisen kohtelun olemassaolo näytettäisiin toteen, voitaisiin soveltaa määräyksessä Tate & Lyle Investments vahvistettua oikeuskäytäntöä.[15] Niiden mukaan tässä tapauksessa loukataan pääomien vapaata liikkuvuutta, mutta on kuitenkin arvioitava, voidaanko asetetut rajoitukset oikeuttaa yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä, ja vielä, soveltuvatko ne asetetun päämäärän saavuttamiseen eivätkä ylitä sitä, mikä on tarpeen sen saavuttamiseksi.

IV **Asian käsittely unionin tuomioistuimessa**

35. Ennakkoratkaisupyyntö saapui unionin tuomioistuimen kirjaamoon 19.8.2015.

36. Wereldhave Belgium, Wereldhave International, Wereldhave, Belgian, Tšekin, Ranskan ja Italian hallitukset sekä Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia. Istuntoa asianosaisten kuulemiseksi ei pidetty.

V **Asian tarkastelu**

A *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

37. Direktiivin 90/435 tavoitteena on välttää eri jäsenvaltioihin sijoittautuneiden emo- ja tytäryhtiöiden välisen osingonjaon kaksinkertainen verotus, jonka katsotaan olevan esteenä yhteisön laajuisten yritysten tai niiden ryhmittymien perustamiselle. Direktiivin johdanto-osan ensimmäisen ja kolmannen perustelukappaleen, yhdessä luettuina, mukaan[16] näiden yhtiöiden ryhmittymien perustamista ei pidä vaikeuttaa ”jäsenvaltioiden verosäännöksistä johtuvilla rajoituksilla, epäedullisilla kohteluilla tai vääristymillä”, jotka ovat syrjiviä tai joilla saatetaan eri jäsenvaltioissa sijaitsevien emo- ja tytäryhtiöiden väliset suhteet ”epäedullisempaan” asemaan.

38. Direktiivissä 90/435 otetaan tätä varten käyttöön kahdentyyppisiä yksittäistoimenpiteitä. Yhtäältä siinä säädetään, että emoyhtiön sijaintivaltion on joko oltava verottamatta tytäryhtiön jakamaa voittoa tai verotettava sitä mutta ”samalla valtuutettava [emo]yhtiö vähentämään veronsa määrästä tytäryhtiön tästä voitosta maksamaa veroa vastaava osuus”.[17] Toisaalta siinä todetaan, että tytäryhtiön emoyhtiölle jakamat voitot tai osingot on vapautettava lähdeverosta tietyin edellytyksin.[18] Pääasiassa käsitellään tätä jälkimmäistä säännöstä.

39. Tätä ”yhteistä järjestelmää”[19] ei kuitenkaan sovelleta kaikissa tapauksissa eikä kaikkiin emo- ja tytäryhtiöiden välisiin suhteisiin. Direktiivissä 90/435 rajataan sen soveltamisala määrittelemällä (2 artiklassa), mitä ”jäsenvaltiossa sijaitsevalla yhtiöllä” tarkoitetaan. Käytännössä siinä säädetään tämän määritelmän täyttämiselle tietyt ehdottomat edellytykset, joihin kuuluu muun muassa se, että yhtiö ”on ilman valintamahdollisuutta ja vapautusta velvollinen maksamaan jotakin seuraavista veroista: – – vennootschapsbelasting Alankomaissa – –” (2 artiklan c alakohta).

15 — Määräys 12.7.2012 (C-384/11, EU:C:2012:463).

16 — Toistettu tämän ratkaisuehdotuksen 5 ja 6 kohdassa.

17 — Direktiivin 4 artikla

18 — Direktiivin 5 artikla. Käsiteltävässä asiassa ei riitauteta tämän säännöksen noudattamista.

19 — Tätä nimitystä käytetään direktiivin 90/435 johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen loppuosassa.

40. Erimielisyydet johtuvat siitä, että pääasiassa asianosaisina olevilta emoyhtiöiltä peritään yhteisvero nollaverokannan mukaisesti Alankomaissa. Tarkoittaako tämä, että ne ”vapautetaan” tämän veron maksamisesta asuinvaltiossaan? Jos näin on, direktiivin 90/435 2 artiklan c alakohdan soveltamisesta seuraisi ilman muuta, ettei tässä direktiivissä säädetty järjestelmä liity käsiteltävään asiaan, koska kyseisessä säännöksessä vaaditaan paitsi että yhtiö on velvollinen maksamaan yhteisöveroa myös ettei sitä ole vapautettu siitä. [20]

41. Pääasian kantajat väittävät, että pelkkä verovelvollisuus riittää kyseessä olevan edellytyksen täyttämiseen. Verovelvollisuus ei välttämättä edellytä veron tosiasiallista kantamista, ja sen edellytykset täyttyvät, vaikka siihen liittyisi vapautus tai verovelvolliseen sovellettaisiin alennettua verokantaa.

42. Pääasiassa kantajina olevien yritysten lähestymistapa voisi olla perusteltu, jos direktiivin 90/435 2 artiklan c alakohdassa mainittaisiin vain verovelvollisuus. Näin ei kuitenkaan ole: säännöksessä asetetaan yksi positiivinen edellytys (veronmaksuvelvollisuus) ja yksi negatiivinen edellytys (verovapautuksen puuttuminen), joiden molempien on täytyttävä. On merkille pantavaa, että näiden yritysten väitteissä keskitytään verovelvollisuuteen ja sivuutetaan verovapautus lähes kokonaan. [21] Viimeksi mainittu seikka merkitsee, että verotettavan tapahtuman (toisin sanoen verovelvollisuuden) toteutumisesta huolimatta siihen kohdistuvaa veronmaksuvelvollisuutta ei ole, koska lainsäätäjä on katsonut aiheelliseksi vapauttaa verorasituksesta tiettyjen yhtiöiden ryhmän.

43. Kun Alankomaiden verolainsäädännössä velvoitetaan tietyt yhtiöt (eli yhteissijoitusyritykset) maksamaan yhteisöveroa ja säädetään seuraavaksi abstraktisti, että niihin sovelletaan nollaverokantaa, ne vapautetaan nähdäkseni tosiasiallisesti verorasituksesta. Tällä samalla toimenpiteellä ne jätetään direktiivin 90/435 soveltamisalan ulkopuolelle.

44. Nähdäkseni tätä arviota ei ole voitu riitauttaa pätevin perustein. Määritelmän mukaan yhteisöveron ”nollaverokanta” vastaa verorasituksen täydellistä puuttumista, toisin sanoen vapauttamista verosta kokonaan. Kun tämä saadaan aikaan nimenomaisella säännöksellä, jossa näin on säädetty etukäteen ja pysyvästi tietyn yritysten ryhmän osalta riippumatta niiden saamista voitoista, ei ymmärtääkseni voida kiistää, että kyseessä on direktiivin 90/435 2 artiklan c alakohdassa tarkoitettu tosiasiallinen vapauttaminen kyseisestä verosta.

45. Seuraava lisäpäättely vahvistaa, että tässä asiassa asianosaisina olevat alankomaalaiset yhtiöt eivät kuulu direktiivin 90/435 soveltamisalaan. Kuten edempänä jo todettiin, direktiivin tarkoituksena on välttää se, että kaksi jäsenvaltiota perii kahdesti samantyyppisen veron (yhtiöiden voitoista maksettava vero), kun on kyse emo- ja tytäryhtiöiden välisistä suhteista. Kuten myös muut ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneet osapuolet ovat väittäneet, juuri tässä tarkoituksessa direktiiviä 90/435 ei sovelleta yrityksiin, jotka eivät ole velvollisia maksamaan mainittua veroa tai jotka on vapautettu sen maksamisesta. Sekä se, ettei niiden (tässä tapauksessa irtaimesta omaisuudesta)

20 — Pääasiallisen verovelvollisuuden (toisin sanoen verovelan maksamisen) osalta ”veronalaisuuden” ja ”verovapautuksen” välinen ero perustuu lyhyesti sanottuna siihen, että jos veroa ei kanneta, verotettava tapahtuma ei toteudu, kun taas verovapautuksen yhteydessä se toteutuu. Jälkimmäisissä tapauksissa pääasiallinen verovelvollisuus on teoriassa syntynyt, mutta verovelvollinen vapautetaan lain nojalla kokonaan tai osittain veron maksamisesta, jolloin häneltä ei tosiasiallisesti voida vaatia veroa. Tämän eron tekeminen ei aiheuta terminologisia eikä oikeusdogmatiikkaan liittyviä ongelmia joidenkin valtioiden lainsäädännössä, mutta toisissa käsitteet eivät ole yhtä selkeitä. Eräs asianosainen viittaa huomautuksissaan verovelvollisuuteen ”subjektiivisena verovelvollisuutena” ja vapautuksen puuttumiseen ”objektiivisena verovelvollisuutena”. Toiset asianosaiset viittaavat ilmauksiin ”abstrakti verovelvollisuus” ja ”konkreettinen verovelvollisuus”. Ne myös yhdistävät toisiinsa ”vapautuksen puuttumisen” ja ”tosiasiallisuuden” idean käyttämällä sellaisia ilmaisuja kuin ”tosiasiallinen verotus” tai ”tosiasiallisesti veronalainen”.

21 — Ne korostavat, että sovellettaessa tiettyyn verovuoteen veron laskentasääntöjä, mukaan lukien veron perusteen tai verokannan alentaminen, maksusuorituksen määrä voi olla nolla (tai negatiivinen) sen kuitenkaan vaikuttamatta verovelvollisuuteen. En kuitenkaan usko, että direktiivissä tarkastellulla verovapautuksella tarkoitetaan verovelan määrittämistä kunakin verovuonna vaan yhteisöverolainsäädännössä tästä käytännöstä säädettyjä yleisiä sääntöjä.

saamasta tuotosta kanneta veroa, että tuoton vapauttaminen verosta kokonaan poistavat sen riskin, että yhtiöltä, joka täyttää yhden näistä tunnusmerkeistä, perittäisiin yhteisövero kahdesti, minkä seurauksena myöskään direktiivissä säädetyn yhteisen järjestelmän soveltaminen ei ole enää tarpeen. [22]

46. Huomautuksissaan komissio kuvailee, kuinka 11.6.1990 pidetyssä neuvoston kokouksessa laadittiin ennen direktiivin 90/435 antamista eri maiden hallitusten pyynnöstä pöytäkirjaan liitettäväksi useita lausumia, joilla nimenomaisesti jätettiin tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle tietyt yritysten ryhmät (muun muassa alankomaalaiset yhteissijoitusyritykset). [23] Vaikka nämä lausumat eivät ole sitovia, niillä on silti merkitystä tulkinnassa. Vaikka ehdotuksia ei sisällytetty lopulliseen tekstiin, se ei johtunut niiden sisällön hylkäämisestä vaan varmuudesta, että 2 artiklan c alakohdan sanamuoto, siltä osin kuin siinä viitattiin verovapautukseen, piti jo itsessään sisällään kyseiset soveltamisalan ulkopuolelle jätetyt yritykset.

47. Lyhyesti sanoen direktiiviä 90/435 ei sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen tapaukseen, kun otetaan huomioon, että emoyhtiöt eivät täytä sen 2 artiklan c alakohdassa tarkoitettua ”jäsenvaltioissa sijaitsevan yhtiön” edellytystä. Näin ollen ei voida arvioida sitä, ovatko direktiivi ja Belgian lainsäädäntö, jolla otetaan käyttöön yhteisöveron lähdeverotus (5 prosentin verokannan mukaan) tytäryhtiön emoyhtiöille jakamien osinkojen osalta, ristiriidassa keskenään.

B *Toinen ennakkoratkaisukysymys*

48. Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettu vastaus ei kuitenkaan ennakoi toisen kysymyksen ratkaisemista. Kuten muun muassa tuomiossa Aberdeen Property Finivest Alpha [24] on jo todettu, niissä tilanteissa, jotka eivät kuulu direktiivin 90/435 soveltamisalaan (joiden osalta ”jäsenvaltioiden tehtävänä on määrittää, onko – ja missä määrin – jaetun voiton taloudellista kaksinkertaista verotusta vältettävä, ja ottaa tässä tarkoituksessa käyttöön yksipuolisesti tai muiden jäsenvaltioiden kanssa tekemiensä sopimusten kautta järjestelyjä tämän taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi”), ei voida ottaa käyttöön EUT-sopimuksessa taattujen liikkumisvapauksien vastaisia toimenpiteitä. Juuri tätä ongelmaa käsitellään ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toisessa kysymyksessä.

49. Italian ja Tšekin hallitukset sekä komissio katsovat, että toinen ennakkoratkaisukysymys voidaan jättää tutkimatta, koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole siinä riittävällä tavalla kuvannut oikeusriidan tosiseikkoja ja oikeudellista kehystä. Ranskan hallitus ei edes esitä huomautuksia tästä kysymyksestä.

50. On selvää, että ennakkoratkaisupyyntö on tässä suhteessa puutteellinen. Yhtäältä siinä ei selitetä, millä edellytyksillä Belgian verolainsäädäntö johtaa ulkomaisten yhtiöiden epäedulliseen kohteluun kotimaisiin yhtiöihin verrattuna ja siten loukkaa jotakin EUT-sopimuksessa taatuista perusvapauksista. Ennen kaikkea siinä ei toisaalta esitetä kovinkaan yksityiskohtaisesti niitä kansallisia ja sopimuksiin perustuvia sääntöjä, jotka ovat merkityksellisiä arvioitaessa näiden vapauksien mahdollista loukkaamista.

22 — Tšekin hallitus esitti tämän huomautuksissaan kaaviona: tosiasiallisen verotuksen olemassaolo on välttämätön edellytys sille, että kaksinkertainen verotus voi tulla kyseeseen. Vapautuksen myöntäminen lähdeverosta, jos veroa ei tosiasiallisesti kanneta asuinvaltiossa, ei edistä kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaa tavoitetta.

23 — Lausuman teksti alankomaalaisten yhtiöiden osalta oli seuraavanlainen: ”Neuvosto ja komissio sopivat, että vuoden 1969 yhteisöverolain 28 §:ssä tarkoitetut alankomaalaiset sijoitusyhtiöt eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan.” Pöytäkirja sisältää vastaavia neuvoston ja komission lausumia a) tiettyjen saksalaisten sijoitusyhtiöiden osalta, b) sellaisten espanjalaisten yhtiöiden osalta, joihin sovelletaan järjestelmää, jossa osakkaita verotetaan yhtiön sijasta, ja c) sellaisten portugalilaisten yhtiöiden osalta, ”jotka ovat lähtökohtaisesti yhteisöveron alaisia mutta jotka on samanaikaisesti vapautettu siitä ja joiden tuotto kohdistetaan niiden yhtiömiehille”.

24 — Tuomio 18.6.2009 (C-303/07, EU:C:2009:377, 28 kohta).

51. Nämä laiminlyönnit ovat erityisen merkityksellisiä, jos niitä tarkastellaan sen menettelyn valossa, jolla unionin tuomioistuin on kerta toisensa jälkeen tutkinut käsiteltävän asian kanssa samankaltaisissa asioissa esitettyjä välittömän verotuksen alaan liittyviä ennakkoratkaisukysymyksiä. Vaiheittaisella menettelyllään se pyrkii aluksi määrittelemään sovellettavan vapauden ja siihen mahdollisesti kohdistuvan rajoituksen. Seuraavaksi se vertailee riidanalaisia tilanteita selvittääkseen, onko niitä kohdeltu eri tavalla, mikä edellyttää tällaisesta kohtelusta määräävien sisäisten sääntöjen yksityiskohtaista tutkimista. Lopuksi se tutkii erilaisen kohtelun mahdollista oikeuttamista yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä ja kyseessä olevaa vapautta rajoittavan kansallisen toimenpiteen oikeasuhteisuutta.

52. Kaikkia näitä vaiheita varten on välttämätöntä, että unionin tuomioistuimella on käytössään ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen antamat riittävät tiedot sovellettavasta kansallisesta oikeudesta, mikä ei käsiteltävässä asiassa toteudu. Esimerkiksi sen selvittämiseksi, onko pääasiassa kyseessä yhteisöveron osalta erilainen kohtelu, belgialaisten ja yleensä muunmaalaisten yhtiöiden sijasta on vertailtava keskenään alankomaalaisia yhteissijoitusyrityksiä ja niitä vastaavia belgialaisia yrityksiä (sijoitusyhtiöitä), joiden oikeudelliseen järjestelmään ennakkoratkaisupyynnössä ei konkreettisesti viitata.

53. Ennakkoratkaisupyynnössä ei myöskään ole tehty minkään suuntaisia lainsäädäntöviittauksia, joista voitaisiin selvästi päätellä, että Belgian verolainsäädännössä säädetään mekanismeista, jotka mahdollistavat ketjuverotuksen vähentämisen tai verotuksen siirtämisen yksinomaan belgialaisten yhteissijoitusyritysten kaltaisille yhtiöille muiden yhtiöiden sijasta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei myöskään ota huomioon Belgian ja Alankomaiden välillä kaksinkertaisen verotuksen välttämisestä tehtyä sopimusta, jonka sisältö [25] voi mahdollisesti neutralisoida tai vähentää alankomaalaisiin yhtiöihin mahdollisesti kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia, jotka oletettavasti aiheutuvat Belgian verolainsäädännön synnyttämistä pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksista (SEUT 56 artikla). [26] Todettakoon lopuksi, ettei ennakkoratkaisupyynnössä myöskään viitata oletetun rajoituksen mahdolliseen oikeuttamiseen yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä eikä sen suhteettomuuteen.

54. On erityisesti korostettava, että ennakkoratkaisupyynnön tiedot belgialaisiin sijoitusyhtiöihin pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan sovellettavasta verojärjestelmästä verrattuna alankomaisiin yhteissijoitusyrityksiin sovellettavaan järjestelmään ovat riittämättömiä, vaikka kyseessä on riita-asian kannalta keskeinen seikka, eikä näitä tietoja voida kompensoida pelkästään asianosaisten esittämillä väitteillä. Belgian hallituksen ja kantajana olevien yhtiöiden huomautuksissa arvioidaan hyvin erilaisia asiaa koskevia näkökohtia, eikä unionin tuomioistuin voi ratkaista tätä riitaa, koska kansallisten säännösten määrittäminen, tulkinta ja soveltaminen ovat yksinomaan kansallisen tuomioistuimen tehtävä.

25 — Belgian hallitus on vedonnut väitteissään kaksinkertaista verotusta koskevan sopimuksen 10 artiklaan, jonka sanamuoto on toistettu tämän ratkaisuehdotuksen 13 kohdassa. Tämän sopimusmääräyksen nojalla Belgiassa tehdystä pidätyksestä aiheutuvaa kaksinkertaista verotusta lievennetään rajoittamalla se 5 prosenttiin ”osingon kokonaismäärästä, jos osingonsaaja on osakeyhtiö, joka omistaa suoraan vähintään 25 prosenttia osingon maksavan yhtiön pääomasta”. Pääasiassa kantajana olevat yhtiöt kiistävät kuitenkin sen, että soveltamalla tätä sopimusta olisi mahdollista kompensoida Belgian lainsäädännöstä aiheutuvaa erilaista kohtelua, koska kannetun lähdeveron määrästä (em. 5 %) tulee lopullinen vero, jota sijoitusyritykset eivät voi vähentää Alankomaissa.

26 — Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin (joka tältä osin noudattaa asianosaisten ehdotusta ennakkoratkaisukysymykseksi lisäämättä siihen omia päätelmiä) viittaa sekä SEUT 49 että SEUT 56 artiklaan, pääomien vapaa liikkuvuus muodostaa mielestäni asianmukaiset puitteet arvioinnille. En kuitenkaan sulje pois sitä, että rajoitus voisi teoriassa vaikuttaa sijoittautumisvapauteen sikäli, että se vaikuttaa osakkaan mahdollisuuteen käyttää selvää vaikutusvaltaa kyseessä olevan yhtiön päätöksiin ja päättää sen toiminnasta. Jos siltä puuttuisi tämä mahdollisuus (mikä ei käsiteltävässä asiassa näytä toteutuvan, koska Wereldhave International omistaa Wereldhave Belgiumista 35 % ja Wereldhavesta 45 %), sovellettaisiin yksinomaan SEUT 56 artiklaa (ks. vastaavasti tuomio 12.12.2006, Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, EU:C:2006:774, 38 kohta).

55. Belgian hallitus väittää konkreettisesti, että kotimaisiin sijoitusyhtiöihin sovellettavan Belgian verojärjestelmän mukaan (yleisestä oikeudesta poikkeava järjestelmä) lähdevero oli ”lopullinen vero, koska sitä ei voitu hyvittää mainittujen yhtiöiden maksamasta verosta eikä palauttaa”.[27] Se vetoaa tämän väitteen tueksi vuoden 1992 tuloverolain täytäntöönpanosta tehdyn kuninkaan päätöksen 123 §:ään yhdessä 4.12.1990 annetun lain 143 §:n 1 ja 2 momentin kanssa. Se lisää, että vaikka esiin tuotu ongelma on samankaltainen kuin 25.10.2012 annetun tuomion komissio v. Belgia[28] taustalla ollut ongelma, se verojärjestelmä, josta unionin tuomioistuin lausui tuolloin ja joka liittyi sellaisiin sijoitusyhtiöihin, joilla ei ollut kiinteää toimipaikkaa Belgiassa, oli erilainen kuin Wereldhave Belgiumin emoyhtiölleen jakamiin osinkoihin sovellettava verojärjestelmä, koska ensiksi mainitussa järjestelmässä oli mahdollista vähentää tai palauttaa pidätetyn veron määrä, viimeksi mainitussa taas ei.

56. Jos nämä Belgian hallituksen väitteet vastaisivat todellisuutta (mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava), on sen mukaan osoitettu, että juuri Belgiaan sijoittautuneet sijoitusyhtiöt eivät voineet saamansa irtaimen omaisuuden tuoton osalta kumota tästä tuotosta tehtävästä pidätyksestä koituvan verorasituksen vaikutuksia. Toisin sanoen on osoitettu, että alankomaalaiset yhteissijoitusyritykset ja belgialaiset sijoitusyhtiöt saavat Belgiassa samanlaisen verotuskohtelun yhteisöverotuksessa kannettavan lähdeveron osalta. Kummatkaan eivät saa verovapautusta, kun otetaan huomioon, että kyseessä on lopullinen vero, jota ei voida palauttaa, mikä sulkee pois ensiksi mainittuihin yrityksiin kohdistuvan syrjinnän.

57. Jos oletetaan tämän pitävän paikkansa, korostan, ettei olisi epäselvyyttä sijoitusyhtiöiden lähdeveroa koskevan kansallisen lainsäädännön yhteensopivuudesta SEUT 49 ja SEUT 56 artiklan kanssa. Unionin tuomioistuin on jo katsonut juuri Belgian kuningaskunnan osalta,[29] ettei osinkoa jakavan yhtiön sijaintivaltion voida edellyttää varmistavan, ”ettei ulkomailla asuvalle osakkeenomistajalle jaettu voitto joudu ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi, joko tekemällä nämä voitot osinkoa jakavalle yhtiölle verottomiksi tai myöntämällä mainitulle osakkeenomistajalle veroedun, joka vastaa osinkoa jakavan yhtiön mainituista voitoista maksamaa veroa”. Unionin tuomioistuin on lisännyt, että tämä vaatimus merkitsee, että ”kyseisen valtion olisi luovuttava oikeudestaan kantaa veroa alueellaan harjoitetusta taloudellisesta toiminnasta saadusta tulosta”.[30]

58. Voi kuitenkin käydä niin, että käsiteltävässä asiassa sijoitusyhtiöihin sovellettava lainsäädäntö ei ole täysin yhdenmukainen Belgian kuningaskunnan huomautuksissaan siitä esittämän version kanssa. Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin olisi tukeutunut tähän lainsäädäntöön, se olisi sen sisällön tarkastelun perusteella voinut teoriassa todeta, että verovuosina 2009 ja 2010 voimassa olleet säännöt eivät poikkea niistä säännöistä, joita unionin tuomioistuin tarkasteli 12.7.2012 antamassaan määräyksessä Tate & Lyle Investments[31] tai 25.10.2012 antamassaan tuomiossa komissio v. Belgia,[32] joista molemmat annettiin ennen ennakkoratkaisupyynnön esittämispäivämäärää ja liittyvät erityisesti Belgian yhteisöverolainsäädäntöön.

27 — Belgian hallituksen kirjallisten huomautusten 41 kohta.

28 — C-387/11, EU:C:2012:670. Tässä tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että Belgian kuningaskunta ”ei ole noudattanut SEUT 49 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa pääomatulojen ja irtaimesta omaisuudesta saatujen tulojen verotuksessa eri sääntöjä sen mukaan, saavatko näitä tuloja kotimaiset sijoitusyhtiöt vai sellaiset ulkomaiset sijoitusyhtiöt, joilla ei ole kiinteää toimipaikkaa Belgiassa”.

29 — Tuomio 25.10.2012, komissio v. Belgia (C-387/11, EU:C:2012:670, 78 kohta), jossa mainitaan tuomio 12.12.2006, Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation (C-374/04, EU:C:2006:773, 59 kohta); tuomio 17.9.2009, Glaxo Wellcome (C-182/08, EU:C:2011:670, 83 kohta) ja tuomio 20.10.2011, komissio v. Saksa (C-284/09, EU:C:2011:670, 80 kohta).

30 — Sama päätelmä on esitetty määräyksen 12.6.2012, Tate & Lyle Investments (C-384/11, EU:C:2012:463) 30 kohdassa, joka sekin liittyy Belgiassa sijaitsevan tytäryhtiön emoyhtiölleen maksamien osinkojen lähdeverotusta koskevaan lainsäädäntöön.

31 — Määräys 12.7.2012, Tate & Lyle Investments (C-384/11, EU:C:2012:463, 3–9 kohta).

32 — C-387/11, EU:C:2012:670.

59. Tässä tilanteessa unionin tuomioistuinta ei voida pyytää ratkaisemaan (Wereldhaven ja Belgian hallituksen välistä) riitaa siitä, mikä on tosiasiallisesti se kansallinen oikeuskehys, jonka perusteella on vertailtava keskenään alankomaalaisiin yhteissijoitusyrityksiin ja belgialaisiin sijoitusyhtiöihin sovellettavaa verojärjestelmää. Kyseinen tehtävä kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, eikä unionin tuomioistuin voi ottaa sen sijasta hoitaakseen tätä tehtävää eikä nojautua olettamuksiin antaakseen tyydyttävän vastauksen ennakkoratkaisukysymykseen.

60. Näiden seikkojen perusteella katson, että toinen ennakkoratkaisukysymys on jätettävä tutkimatta, koska se ei täytä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa määrättyjä vähimmäisvaatimuksia.

61. Jos unionin tuomioistuin kuitenkin päättää käsitellä kysymyksen asiasisältöä ja katsoo, että alankomaalaisten yhteissijoitusyritysten verotuskohtelu osingoista perittävän lähdeveron osalta oli epäedullisempaa kuin belgialaisten sijoitusyhtiöiden saama verotuskohtelu, pelkään, ettei se voi tehdä juuri muuta kuin toistaa hyvin yleisin sanamuodoin tätä asiaa koskevan aiemman oikeuskäytäntönsä tai vedota konkreettisesti 12.7.2012 annettuun määräykseen Tate & Lyle Investments (C-384/11, EU:C:2012:463) [33] ja mukauttaa sen sisällön käsiteltävässä asiassa kyseessä tarkasteltuun tapaukseen.

62. Tuomion Tate & Lyle Investments [34] tapaan Belgian hallitus oli nimittäin päättänyt käyttää verotusvaltaansa kotimaisten yhtiöiden muissa jäsenvaltioissa sijaitseville yhtiöille jakamiin osinkoihin. Näin ollen osinkoa saavat ulkomaiset yhtiöt ovat jaettujen osinkojen ketjuverotuksen riskin suhteen samassa tilanteessa kotimaisten yhtiöiden kanssa, joten niiden on voitava tältä osin saada samanlainen kohtelu kuin kotimaisten yhtiöiden. [35]

63. Unionin tuomioistuimen on sen mukaisesti huomautettava ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, että epäedullinen kohtelu on omiaan saamaan toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan yhtiön luopumaan investointien toteuttamisesta Belgiassa ja näin ollen se rajoittaa pääomien vapaata liikkuvuutta, mikä kielletään lähtökohtaisesti SEUT 63 artiklassa. [36]

64. Koska ei kuitenkaan voida sulkea pois sitä, että jäsenvaltio voi huolehtia EUT-sopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämisestä toisen jäsenvaltion kanssa kaksinkertaisen verotuksen välttämisestä tekemällään sopimuksella, jota soveltamalla voidaan kompensoida kansallisesta lainsäädännöstä johtuvan erilaisen kohtelun vaikutuksia, [37] ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava edempänä jo mainitun Belgian ja Alankomaiden välisen kaksinkertaista verotusta koskevan sopimuksen vaikutus ja ratkaistava, taataanko sillä ulkomaisille ja kotimaisille yhtiöille Belgian lainsäädännössä samanlainen kohtelu.

65. Yhdenmukaisesti tästä asiasta aikaisemmin annettujen ratkaisujen kanssa unionin tuomioistuimen on lopuksi huomautettava ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, että vaikka verotus onkin keventynyt kaksinkertaista verotusta koskevan sopimuksen soveltamisen ansiosta, se katsoo, että ulkomaisia yrityksiä kohdellaan edelleen epäedullisesti ja että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava, voidaanko tämä järjestelmä oikeuttaa yleistä etua koskevilla pakottavilla

33 — Lisään samalla, että unionin tuomioistuin vastasi tuolloin ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle tuomion sijasta määräyksessä, koska kyseessä oleva ”ennakkoratkaisukysymys on – – samanlainen kuin kysymys, johon unionin tuomioistuin on jo antanut ratkaisun tai [koska] kysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä” (mainitun määräyksen 17 kohta).

34 — Määräys 12.7.2012 (C-384/11, EU:C:2012:463).

35 — Ibid., määräyksen 33 kohta.

36 — Ibid., määräyksen 36 kohta.

37 — Ibid., määräyksen 36 ja 37 kohta.

syillä.[38] Jos tällaisia syitä on, on lopuksi osoitettava, että pääomien vapaata liikkuvuutta rajoittavat kansalliset toimenpiteet ovat omiaan takaamaan niillä tavoiteltavan päämäärän toteutumisen ja että niillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi, kuten 25.10.2012 annetussa tuomiossa komissio v. Belgia todettiin.[39]

VI **Ratkaisuehdotus**

66. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin jättää Hof van beroep te Brusselin esittämän toisen ennakkoratkaisukysymyksen tutkimatta ja vastaa ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annettua neuvoston direktiiviä 90/435/ETY ei voida soveltaa oikeusriidassa, joka koskee tytäryhtiön emoyhtiölle jakamien osinkojen lähdeverotusta Belgiassa, kun emoyhtiö on alankomaalainen yhteissijoitusyritys, johon sovelletaan yhteisöverotuksessa nollaverokantaa.

38 — Ibid., määräyksen 45 kohta.

39 — C-387/11, EU:C:2012:670, 74 kohta.